

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д.е.н., професор Лоханова Н. О.

«___» _____ 20__ р.

**ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра**

зі спеціальності 6.030509 «Облік і аудит»

за темою:

«Облік, контроль та аналіз використання основних засобів
(на прикладі СФГ «Світоч»))»

Виконавець

Студентка обліково-економічного факультету
групи 42

Івнова Ольга Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

доктор економічних наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Кузіна Руслана Віліївна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	6
1.1. Визнання основних засобів та їх класифікація.....	6
1.2. Законодавча та нормативна база обліку основних засобів та методи їх оцінки.....	11
1.3. Нарахування амортизації основних засобів.....	16
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ СІЛЬСЬКОГО ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА «СВІТОЧ»	20
2.1. Загальна характеристика фермерського господарства та основні показники діяльності підприємства.....	20
2.2. Документальне супроводження наявності та динаміки основних засобів на підприємстві.....	25
2.3. Облік руху основних засобів.....	31
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТА КОНТРОЛЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	39
3.1. Організація контролю основних засобів та аналіз показників їх використання.....	39
3.2. Аналіз економічної ефективності використання основних засобів підприємства	48
3.3. Шляхи удосконалення обліку, контролю та використання основних засобів на СФГ "Світоч"	55
ВИСНОВКИ.....	60
Список використаних джерел.....	63
Додатки.....	68

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах ринкової економіки, при необхідності постійного підвищення конкурентоспроможності, великого значення для господарських підприємств набуває показник виробничої потужності, що в свою чергу головним чином залежить від складу основних засобів. Вони є визначальним фактором всієї виробничої діяльності підприємства. Тобто існує необхідність приділяти увагу усім показникам їх використання: технічний рівень, продуктивність праці, віддачу, ємність й озброєність основними засобами та інші. При досягненні оптимальних значень цих показників підприємство зможе зменшити собівартість та підвищити рівень прибутку. Також при будь-яких умовах та в будь-який час варто правильно і точно вести облік основних засобів та здійснювати контроль для запобігання викривлення фінансової звітності.

Дослідженню питань організації обліку основних засобів, контролю та ефективності їх використання було присвячено багато статей та наукових робіт таких відомих українських та зарубіжних вчених як В. Бабіч, О. В. Басенко, Ф. Ф. Бутинець, Ю.Є. Глинський, С. Ф. Голов, Л. В. Городянська, Т. Г. Китайчук, Д. Ковальов, В. С. Лень, Т. М. Очеретько, О. П. Скрипан, Т. М. Ткаченко, Д. Г. Тростенюк та інших.

Проте в процесі економічного розвитку та особливостей діяльності кожного окремого підприємства виникає велика кількість нових питань, які мають місце бути висвітленими у нових дослідженнях.

Мета дослідження даної випускної роботи полягає в узагальненні теоретичних і методичних підходів щодо обліку, аналізу та контролю основних засобів на підприємстві господарської діяльності та розробка шляхів удосконалення їх обліку, використання та контролю для забезпечення найбільш оптимальних умов функціонування підприємства.

Для досягнення вказаної мети в роботі послідовно вирішуються такі **завдання:**

- визначення законодавчої та нормативної бази обліку основних засобів;
- дослідження економічної сутності основних засобів, їх класифікації та оцінки;
- розкриття особливостей нарахування амортизації основних засобів;
- загальна характеристика та аналіз основних показників фінансово-господарської діяльності СФГ «Світоч»;
- дослідження документального супроводження наявності та динаміки основних засобів у СФГ «Світоч»;
- визначення особливостей обліку руху основних засобів у СФГ «Світоч»;
- дослідження організації контролю основних засобів та аналіз показників їх використання;
- проведення аналізу економічної ефективності використання основних засобів підприємства;
- визначення та обґрунтування шляхів удосконалення обліку, використання та контролю основних засобів у СФГ «Світоч».

Об'єктом дослідження даної випускної роботи є процеси, які забезпечують облік, аналіз та контроль основних засобів у СФГ «Світоч».

Предметом дослідження є теоретичні основи, на яких базуються принципи обліку, контролю та аналізу основних засобів та оцінка діючої практики підприємства в сучасних умовах

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети при виконанні вказаних задач у роботі використовуються наступні методи:

- діалектичний метод пізнання та системний підхід – при дослідженні загальної характеристики основних засобів;
- логічний – при побудові логіки й структури дослідження;
- аналіз коефіцієнтів – для оцінювання ефективності використання основних засобів підприємства.

Інформаційна база. Основою написання роботи склали законодавчі та нормативні акти України, Міжнародні стандарти фінансової звітності, наукові праці вчених з питань обліку, контролю та аналізу основних засобів,

монографічні дослідження, матеріали науково-практичних конференцій, семінарів, матеріали періодичних видань, Інтернет-ресурси, данні первинних документів, фінансової звітності та інші данні бухгалтерського обліку СФГ «Світоч».

Публікації та апробація результатів дослідження:

Результати наукового дослідження доповідались на III Міжнародній науково-практичній конференції (Одеса, 2017р.).

ВИСНОВКИ

Підводячи підсумки щодо проведення дослідження викладеного у випускної роботі, можна зробити висновки, що зроблено узагальнення теоретичних і методичних підходів щодо обліку, аналізу та контролю основних засобів на підприємстві господарської діяльності та розроблено шляхи удосконалення їх обліку, використання та контролю для забезпечення найбільш оптимальних умов функціонування підприємства. Отже, досягнута мета та завдання написання даної випускної роботи.

В першому розділі роботи викладено теоретичний матеріал з особливостей обліку основних засобів, наведено їх визначення за стандартами бухгалтерського обліку та відображено різницю між поняттями ПСБО та діючого Податкового Кодексу України, представлено класифікацію основних засобів та вказано на суперечності, що виникають у науковців та працівників за фахом щодо обліку та контролю основних засобів. Це ще раз доводить актуальність обраної теми для написання роботи.

Іншим важливим моментом є викладення в роботі нормативно-правової бази та визначення методів оцінки основних засобів, тому що в залежності від способу оцінки може змінюватися сума амортизаційних відрахувань, про методи нарахування яких викладено в пункті 1.3 та проаналізовано переваги та недоліки кожного з них.

Одним із напрямків дослідження, який викладено у другому розділі роботи є визначення сільського фермерського господарства, як економічної категорії в цілому та аналіз основних показників діяльності СФГ «Світоч». Вивчив характеристику основних показників підприємства приділено увагу особливостям процесу формування необхідної облікової інформації на підприємстві: складання первинної документації, узагальнення даних в певних регістрах та кореспонденція рахунків. Стосовно обліку можна зробити наступні висновки:

1) На СФГ «Світоч» бухгалтерський облік ведеться відповідно до ведення обліку та складання фінансової звітності, які передбачені чинним законодавством України.

2) Основні положення з обліку основних засобів підприємства відображені у Наказі про облікову політику.

3) Первинний облік основних засобів здійснюється з використанням типових форм первинних документів, первісна вартість формується залежно від шляхів надходження об'єктів, облік ведеться у розрізі окремих об'єктів.

4) Синтетичний облік ведеться за рахунком 10 «Основні засоби» до якого відкриті аналітичні рахунки третього та четвертого порядку за інвентарними об'єктами.

5) Амортизація на СФГ «Світоч» нараховується на кожний об'єкт основних засобів щомісячно прмолінійним методом, починаючи з наступного місяця, після введення об'єкта основних засобів в експлуатацію. Для обліку зносу (амортизації) основних засобів на підприємстві використовується рахунок 13 «Знос (амортизація) основних засобів».

В результаті виявлені певні відхилення у веденні обліку на СФГ «Світоч»:

1) відсутність наказу про облікову політику та недосконалість у повноті складання документів;

2) у процесі введення в експлуатацію або у ході ліквідації об'єкта основних засобів не завжди враховуються їх індивідуальні специфічні особливості;

3) у первинних документах з обліку основних засобів часто не всі реквізити заповнені, значна кількість інвентарних карток мають тільки електронний вигляд;

4) облік основних засобів на підприємстві автоматизований лише частково, що може визвати деякі неточності в веденні розрахунків.

Також після аналізу використання основних засобів можна запропонувати СФГ «Світоч» наступні шляхи підвищення ефективності використання основних засобів:

1) Збільшення капітальних вкладень в активну частину основних виробничих фондів підприємства.

2) Максимально можливе використання продуктивності та потужності наявного на підприємстві парку обладнання.

3) Максимально можливе використання календарного фонду часу згідно з технічними характеристиками обладнання.

4) Забезпечення належного обслуговування та дотримання необхідних умов експлуатації обладнання.

5) Своєчасне оновлення основних виробничих засобів підприємства.

6) Включення до виробництва незадіяних виробничих засобів.

7) Рівномірне завантаження основних виробничих засобів протягом робочого дня.

8) Підвищення професійно-кваліфікаційного рівня обслуговуючого основні виробничі засоби персоналу.

Для більш раціональної організації обліку на підприємстві та ефективності його функціонування в загалому рекомендовано внідрити систему внутрішнього контролю, щоб запобігати існуючі недоліки.

Запропоновані заходи дозволять підвищити якість обліку основних засобів у СФГ «Світоч» через його облікову, аналітичну та контрольну функції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: Підручник. //В.Г. Андрійчук - 2-е вид., доп. і перероб. — К.: КНЕУ. 2002. — 624 с;
2. Авдеева А. В. Организация бухгалтерского учета основных средств в «ЕК АСУФР SAP R/3» ОАО «РЖД» / А. В. Авдеева. — 2016. — С. 76-81.
3. Агрес О. Г. Економічна ефективність використання основних засобів сільськогосподарських підприємств: автореф. дис. / О. Г. Агрес; Львівський нац. аграр. ун-т. — 2015. — 20 с.
4. Белуха Н. Т. Фінансовий контроль: теорія, ревізія, аудит / Н. Т. Белуха, Т. В. Микитенко — Київ — 2005. — 888 с.
5. Бухгалтерський облік (частина І): Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 6.050100 «Облік і аудит» / за ред. доктора економічних наук, професора В. Ф. Максимової. — Одеса: ОНЕУ. — 2013. — 462 с.
6. Верхоглядова Н. І. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика / Н.І. Верхоглядова, В. П. Шило, С. Б. Ільїна [та ін.]. — К.: Центр учбової літератури. — 2010. — 536 с.
7. Волкова Н. А. Організація та методика економічного аналізу: навч. посібник. / Н. А. Волкова, Н. Е. Подвальна, Одеса: ОНЕУ, ротاپринт. — 2013. — 267 с.
8. Вороня Н. Амортизація основних засобів / Н. Вороня, Н. Чернишова, М. Нестеренко // Податки та бухгалтерський облік — 2017. — № 94 — С. 30-34.
9. Вороня Н. Визначення і класифікація основних засобів / Н. Вороня, Н. Чернишова, М. Нестеренко // Податки та бухгалтерський облік — 2017. — № 94 — С. 19-23.
10. Господарський кодекс України від 16.01.2003 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

11. Гречко С.М. Особливості визнання основних засобів в цілях бухгалтерського обліку та оподаткування / С.М. Гречко // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2011. – № 3(21). – Ч. 2. – С. 23–31.
12. Домбровська Н. Р. Економічна сутність основних засобів та їх класифікація / Н. Р. Домбровська // Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси. – 2012. – Вип. 9 (1). - С. 340-349.
13. Економічний аналіз: навч. Посібник / Н. А. Волкова, Р. М. Волчек, О. М. Гайдаєнко, Н. Е. Подвальна, Н. С. Шевчук, Л. В. Чернишова/ – Одеса: ОНЕУ, ротاپринт. – 2015. – 310 с.
14. Єлісєєва О.К. Методи оцінки основних засобів в умовах законодавчих змін: вітчизняний та зарубіжний досвід / О.К. Єлісєєва, А.М. Яресько // Економічний форум. – 2017. - №1. – С.223 - 229
15. Іванова О. О. Особливості обліку і звітності малих підприємств в контексті податкового законодавства України / Іванова О. О. // Напрямки розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. Ч. 1. – Одеса: ОНЕУ, 2017. – С. 105-106.
16. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 21.12.1999 р. № 893/4186 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
17. Касаткін С. Ліквідація основних засобів / С. Касаткін // ДК №07. – 2013р. Режим доступу: <https://online.dtki.ua/Book/%C2%AB%D0%94%D0%9A%C2%BB%20%E2%84%9607-2013.epub/navPoint-13>
18. Когденко В. Г. Экономический анализ / В.Г. Когденко., [Електронний ресурс]. – 2011. Режим доступу: https://bizbook.online/ekonomika_teoriya/rekomendatsii-rezultatamekonomicheskogo.html

19. Коваленко О. В. Напрями підвищення ефективності використання основних фондів підприємства / О. В. Коваленко, І. В. Громова // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2016. – Вип. 7. – С. 20-27.
20. Коляда А. Л. Практикум з дисципліни «Аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень» для студентів IV курсу денної форми навчання спеціальності «Облік і оподаткування» / А. Л. Коляда. Одеса: ОНЕУ, ротапринт. – 2018. – 22 с.
21. Лесняк В. О. Амортизація основних засобів: вибір доцільного методу нарахування / Лесняк В. О. // Фінанси, облік і аудит – 2012. – № 20 – С. 312 - 316.
22. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_014;
23. Мішура В. Б. Еволюція поняття, класифікація та економічна сутність основних засобів / В. Б. Мішура, А. Є. Спіцин // Науковий вісник ДГМА № 2 (23Е). – 2017.– С. 331-336.
24. Мних Є. В. Фінансовий аналіз: підручник / Є. В. Мних, Н. С. Барабаш. – К.: КНЕУ. – 2016. – 536 с.
25. Неміш Ю. В. Поняття «основні засоби» у сучасних наукових дослідженнях / Ю. В. Неміш // Аграрна економіка. – 2012.– № 3-4. – С. 181-187.
26. Організація та методика економічного аналізу: Навч. посібник. – Одеса: ОНЕУ, ротапринт. – 2013. – 267 с.
27. Організація та методика економічного аналізу [навч. посіб.] / Л. О. Бойко, Р. М. Волчек, О. М. Гайдаєнко, І. В. Нападовська, Н. Е. Подвальна, Н. С. Шевчук; за ред. Н.А. Волкової. – Одеса, ОДЕУ – 2010. – 348 с.
28. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30 лист. 1999 р. № 291: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99>

29. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ МФУ від 27.04.2000 р. № 92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?artid=293070&93059>
30. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ МФУ від 31.12.1999 р. № 318 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>
31. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс] / Верховна Рада України – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
32. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996–XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
33. Рікардо Д. Начала политической экономии и податного обложения / Д. Рікардо. – М. – Л. : Госиздат, 1929. – 428.
34. Рилєєв С. В. Основні засоби як облікова категорія: вітчизняний та зарубіжний досвід / С. В. Рилєєв, Н. В. Скрипник // Інноваційна економіка. – 2012. – № 7. – С. 259-262.
35. Соловійова Н. А. Аналіз основних засобів та ефективності їх використання: навч. посібник / Н. А Соловійова, Е. А Медведєва // Красноярськ, КГТІ. – 2016. – 56 с.
36. Сук Л.К. Фінансовий облік: навч. посіб. / Л. К. Сук, П.Л. Сук. – 2012. – 647 с.
37. Яворська А. О. Теоретичні засади організації обліку основних засобів / А.О. Яворська // Журнал «Науковий огляд». – 2015. - № 10 (20). – С. 1-7.
38. Якимашенко В. Продаж основних засобів: головні правила обліку / В. Якимашенко. – 2016 р. Режим доступу: <https://uteka.ua/publication/Prodazha-osnovnyx-sredstv-glavnye-pravilaucheta>
39. Яцишин Н. Методика аналізу фінансового стану підприємства / Н. Яцишин // Економічний аналіз. - 2012. - Т. 10(4). - С. 439-445.

40. Яцунська О.С. Деякі проблемні питання обліку основних засобів в умовах реформування системи бухгалтерського обліку: облік, фінанси та оподаткування / Яцунська О.С, // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/588/1>